

Státní kulturní politika na léta 2009 - 2014

Východiska vize státní kulturní politiky

Vysoké hodnocení významu kultury je stabilním prvkem programových prohlášení vlád po roce 1989. Proto také již ministr kultury Pavel Tigrid začal připravovat první státní kulturní politiku. Potřebnost politického programu vlády v oblasti kultury se zvýšila po vstupu České republiky do Evropské unie.

Smlouva Evropských společenství z Nice ze dne 26. února 2001 obsahuje v článku 151 postoj Evropských společenství ke kultuře. Zodpovědnost za rozkvět kultur členských států tak zůstává na národních vládách a Rada přijímá pouze podpůrná opatření, aniž by jimi harmonizovala zákony a ostatní předpisy členských států. Tento postoj Evropské unie je základem pro přijímání jednotlivých státních kulturních politik jejími členskými státy.

Státní kulturní politika navrhuje soubor takových opatření, jejichž realizace pomůže překonat letité nahlížení na kulturu jakožto v lepším případě „způsob vyžití pro volný čas“, v horším případě (post)komunistického pojetí jako „nadstavbu“ tj. cosi, co spotřebovává zdroje vytvořené v produktivnějších sektorech.

Jak je uvedeno ve studii „Ekonomika kultury v Evropě“, kterou pro Evropskou komisi zpracovala společnost KEA Public Affairs ve spolupráci s Media Group (při School of Economy, Turku, Finsko) a MKW Wirtschaftsforschung GmbH¹.

„Kulturní a kreativní sektor trpí stereotypy, je-li nahlížena jeho ekonomická výkonnost... mnozí se domnívají, že kultura a ekonomika jsou dva různé světy, které nemají...nic společného. I ti, kteří rozpoznávají ekonomickou hodnotu, obvykle soudí, že její ekonomická výkonnost je nízká. Usuzuje se, že umělci, silně dotované kulturní organizace či třeba venkovská lidová tvorba jsou předurčeni podlehnout, pokud se dostanou do konfrontace s tržními silami...“

Fakta zjištěná citovanou studií tyto stereotypy vyvracejí:

- **kulturní a kreativní sektor v EU zaznamenal v roce 2003 obrat 653 mld. EUR, tj. 2,6 % HDP EU;** to je více, než vytvořil např. sektor nemovitostí (2,1 %), výroba potravin, nápojů a tabáku (2,1 %) či chemický a gumárenský průmysl včetně výroby plastických hmot (2,3 %);
- **růst** v tomto sektoru byl **v letech 1999-2003 o více než 12% bodů rychlejší** než činil průměr EU;
- **kulturní sektor zaměstnával v roce 2004 více než 4,7 mil. osob (2,5 % ekonomicky aktivní populace EU25);** zaměstnanost v této sféře rostla rychleji než průměr v EU a vykazovala výrazné znaky „modernosti“ – resp. toho, jak by pracovní scéna mohla

¹ The Economy of Culture in Europe, Evropská komise, říjen 2006

vypadat v budoucnu - **flexibilnější, orientovaná na projekty, vyžadující mobilitu a vyšší kvalifikaci.**

Ekonomika kultury je v Evropské unii tedy silná. Vedle ekonomického aspektu má však kultura další zásadní aspekt: je duchovním základem společnosti, měřítkem její vyspělosti i součástí její identity včetně identity národní. Podle všech analýz má tento aspekt kultury potenciál být podstatnou hnací silou udržitelného rozvoje, prosperity a civilizační konkurenceschopnosti celé společnosti, a to zejména díky kreativě, jejíž živnou půdou kultura je.

Těžko měřitelné přínosy jako je kreativita, sociální soudržnost, schopnost inovace, se stanou strategickými dominantami vývoje příštích desetiletí planety. Konkurence kultur židovsko-křesťanské (euroatlantické) a kultur zejména asijských a dalších se může ukázat jako prvek ovlivňující životy národů podobně jako průmyslová revoluce. Zdrojem těchto hodnot je z velké části právě kultura a umění.

Kultura tvoří bohatství a zároveň napomáhá překonávat důsledky sociálních rozdílů, přispívá ke vzdělanosti, kreativě, sebedůvěře i hrdosti na regionální, národní i „nadnárodní“ kulturní dědictví. Pomáhá chápat svět v jeho integrální podobě, t.j. s minulostí, současností i budoucností. Tento potenciál sektoru kultury je charakteristický pro Evropu a Česká republika jako země uprostřed Evropy může být vzorem pro jeho využívání.

Na těchto základech je formulována vize Státní kulturní politiky jako východisko pro její jednotlivé cíle a úkoly. Vize je maximálně obecným a přitom srozumitelným vyjádřením žádoucího stavu a také smyslu kultury resp. role, jakou by pro českou společnost v příštích letech měla hrát.

Vize státní kulturní politiky

Kultura je pro Českou republiku „jízdenkou do budoucnosti“: chceme být opět křižovatkou kultur, svoji přirozenou pozici využít svobodným, otevřeným a kreativním způsobem při tvorbě kultury vlastní, ochraně zděděných kulturních hodnot a jejich uplatnění ve všech oblastech života společnosti. Úkolem státu je vytvářet optimální vazby mezi kulturou a všemi oblastmi společnosti a tak obohacovat životy občanů, rozvíjet kreativní schopnosti v hospodářství, výzkumu, vzdělání, motivovat dárcovství i poskytnout dostatečné zdroje a tím posílit konkurenceschopnost země v globálním prostředí.

Tato vize kultury zhuštěně vyjadřuje to, co pokládáme za podstatné:

- *Kultura je sektorem, který může v příštích letech sehrát zásadní roli v rozvoji české společnosti a o který lze do značné míry opřít ekonomický, enviromentální i sociální rozvoj státu.*
- *České země mohou díky geografické poloze i tradici pozitivně využít kontaktu evropských i globálních kulturních vlivů.*
- *Prostor pro kulturní tvorbu a využití kulturních hodnot vytvořených v minulosti musí zůstat otevřený a přístupný.*
- *Úkolem státu, krajů a obcí a jejich institucí není pouze podporovat kulturu jako takovou, ale propojit ji s jinými oblastmi společnosti, zejména zpřístupnit její hodnoty – kulturní dědictví stejně jako svobodu a kreativitu vlastní kulturní tvorbě – k využití v ostatních oblastech lidských aktivit.*
- *Na těchto principech lze stavět základy budoucí konkurenceschopnosti země.*

Takto chápaná vize kulturní politiky umožňuje formulovat konkrétní cíle a především úkoly a opatření, která přispějí k žádoucímu stavu kultury v příštích letech. Bude se tak dít v prostředí intenzivní globální soutěže, na jejíž impulsy reaguje i Evropská unie zejména některými cíli Lisabonské strategie. Není účelné mechanicky přebírat formulace vyzdvihující inovace a kreativitu jako hlavní motor naplňování cílů evropských strategií tohoto druhu. Pokládáme za přínosnější, když kulturní politika státu vytkne pro ČR specifické cíle a úkoly, které budou v jejím konkrétním prostředí realizovat obecné strategie. Často preferovaná podpora inovací a kreativity je jednou z dimenzí tohoto úsilí, druhou a neméně podstatnou je pak využití existujících – hmotných i nehmotných – kulturních hodnot, které dávají životu smysl vyšší než je pouhé přežívání. Součástí naší kulturní strategie tak musí být i péče o krajinu, architektonické památky a urbanistické celky, formující prostor každodenního života a ovlivňující pozitivně lidská společenství, je-li o ně pečováno a jsou-li využívány i k ekonomickým aktivitám šetrným k jejich hodnotám či negativně, jsou-li zanedbávány a přehlíženy. Aniz bychom snižovali význam a podporu původní umělecké tvorby, chceme navíc podporovat především ty aspekty, které mohou přenášet impulsy i pro jiné sektory.

Cíle státní kulturní politiky

Z formulace vize vycházíme při vymezení cílů státní kulturní politiky tak, aby co nejvíce pokrývaly požadované dimenze kultury a byly zároveň vnitřně konzistentní a vůči ostatním cílům dostatečně svébytné.

CÍL 1 – EKONOMICKÁ A SPOLEČENSKÁ DIMENZE

Využít přínosů umění a kulturního dědictví a s nimi spojené kreativity pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností.

CÍL 2 – OBČANSKÁ DIMENZE - ROZVOJ OSOBNOSTI

Zvýraznit roli kultury v individuálním profesním a osobnostním růstu občanů, zejména pro rozvoj tvořivosti, kultivaci demokratických hodnot a individuálních postojů a pro posilování odpovědnosti za zděděné i vytvářené hodnoty.

CÍL 3 – ROLE STÁTU, KRAJŮ A OBCÍ PŘI PODPOŘE ZACHOVÁNÍ A TVORBY KULTURNÍCH HODNOT

Poskytovat přímou i nepřímou podporu uchování existujících kulturních hodnot a nakládání s nimi, stejně jako tvorbě hodnot nových.

CÍL 4 – ROLE STÁTU PŘI TVORBĚ PRAVIDEL

Vytvářet transparentní a nediskriminační prostředí pro kulturní aktivity a jejich podporu z úrovně státu, krajů a obcí.

K jednotlivým cílům:

Cíl 1 EKONOMICKÁ A SPOLEČENSKÁ DIMENZE směřuje především k účelnému využívání kulturních hodnot, ať již v hmotném (historické dědictví, kulturní krajina, umělecká díla apod.) či nehmotném (intelektuální dimenze, inovace a kreativita) smyslu jakožto impulsů a výzev pro sociální prostředí státu a jeho ekonomiku. Do této oblasti budou spadat opatření směřující k efektivnějšímu využití památek, muzejních a galerijních sbírek či urbanistických a krajinných celků v cestovním ruchu a navazujících činnostech, zpřístupňování kulturního dědictví a nové tvorby všem bez rozdílu, rozvoj kulturního průmyslu, uplatnění mezinárodních zkušeností v rozvoji kulturního průmyslu a umělecké tvorby a posílení role kultury v politice vnějších vztahů apod. Realizace úkolů spadajících pod tento cíl zahrne i dopad hlavních prvků kulturní politiky do strategií ostatních sektorů.

Cíl 2 OBČANSKÁ DIMENZE - ROZVOJ OSOBNOSTI představuje záměr posílit vliv kultury v oblasti vzdělávání a obohacování života jednotlivých občanů, dospělých i dětí. Kultura je v našem prostředí typickým civilizačním projevem, vycházejícím z obnovených tradic a využívajícím otevřeného prostoru – svobody volby – ke kultivaci jednotlivců a tím i společnosti. Společnost jako celek se bude dobrovolně chovat odpovědně vůči kulturním hodnotám pouze za předpokladu, že to budou jednotliví občané pokládat nejen za správné, ale především za užitečné. Proto je důležité stanovit si jako cíl dosažení vyšší pasivní i aktivní účasti občanů na kulturním dění a na péči o existující kulturní hodnoty.

CÍL 3 ROLE STÁTU, KRAJŮ A OBCÍ PŘI PODPOŘE ZACHOVÁNÍ A TVORBY KULTURNÍCH HODNOT formuluje to, co se obvykle pokládá za hlavní úlohu státu, totiž materiální podporu zachovávání v minulosti vytvořených a nově vytvářených kulturních

hodnot. Vzhledem k provedené reformě veřejné správy není už dnes možné, aby tento cíl realizovaly pouze státní orgány a instituce. Tento cíl může být účinně plněn, pokud bude splněn politický závazek vydávat na podporu kultury 1 % ze státního rozpočtu. Sem rovněž spadá oblast využití prostředků z podpůrných fondů EU (strukturální fondy/IOP, ROP; komunitární fondy) ve kterých mají orgány činné v oblasti kultury řídicí či spoluřídící funkci. Patří sem i daňová a rozpočtová politika, zaměřená na překonání stereotypu kultury jako „nadstavby“ či rezortu, na který pouze „zbude“, jakož i na vytvoření daňově zajímavých možností pro podporu kultury ze strany podnikatelů.

Cíl 4 ROLE STÁTU PŘI TVORBĚ PRAVIDEL vyjadřuje klíčovou úlohu státu ve smyslu tvůrce pravidel - zákonodárce i vykonavatele či „prosazovatele“ jejich uplatňování. Pravidla musí být strukturována tak, aby podobně jako při uplatňování principu subsidiarity jejich tvorba i výkon příslušela té řádové úrovni (stát, kraj, obec), na které je lze vytvářet a vykonávat co nejúčinněji ve vztahu k předchozím třem cílům kulturní politiky. Na všech úrovních pak musí být transparentní, tedy předvídatelná a srozumitelná, objektivní, tedy odpovídající cílům, a nediskriminační tak, aby mimo jiné rovněž podporovala rozmanitost kulturních projevů. Žádoucí je podporovat vzájemnou spolupráci jednotlivých stupňů veřejné správy na přípravě dotačních programů, tak, aby v případě větších projektů mohlo docházet k vícezdrojovému financování.

Úkoly a opatření

Praktická opatření k realizaci výše uvedených cílů slouží k naplňování požadavků více cílů popř. na sebe navazují, např.: identifikace a ochrana existujících hodnot vytváří podmínky pro jejich využití v ekonomice apod. Stoprocentního efektu se tak dosáhne při jejich maximálním splnění – strategie Státní kulturní politiky se nemůže opírat pouze o naplnění jen některého z cílů.

Úkoly/opatření jsou uspořádány podle jednotlivých cílů a ke každému z nich je připojen stručný komentář. Většina z úkolů resp. opatření uváděných v rámci jednotlivých cílů bezprostředně souvisí i s cíli dalšími, tato skutečnost je v komentářích vyznačena. Řada z těchto úkolů vyžaduje součinnost jednoho či více dalších rezortů. Termín realizace zároveň vyjadřuje pořadí, v jakém by mělo být zadání daného úkolu plněno.

CÍL 1

Využít přínosů umění a kulturního dědictví a s nimi spojené kreativity pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností

Úkoly/opatření:

1.1. Program zmapování a analýzy potřeb umění, kulturních a kreativních průmyslů v ČR a transfer mezinárodních zkušeností

Český kulturní průmysl i kulturní kreativní obory jednotlivě mohou intenzivněji čerpat mezinárodní zkušenosti ze zemí s efektivnějším využíváním kulturního potenciálu. K tomu bude zapotřebí zmapovat stav, vypracovat analýzu hlavních problémů kulturního průmyslu a tvorby a současně přehled jejich řešení v jiných zemích či regionech (příklady nejlepší praxe) a systém jejich aplikace v ČR.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 3, 4

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem zahraničních věcí

Kontrolní termín: 2010

1.2. Využití metody otevřené koordinace pro účinnější prosazení ochrany kulturních hodnot a rozvoje kulturní rozmanitosti v koncepčních materiálech krajů a obcí

Stálá elektronická platforma pro identifikaci, sdílení a propagaci „příkladů nejlepší praxe“ v kulturních oborech včetně péče o památkový fond stejně jako výsledky výzkumu napomůže veřejné správě aplikovat vhodné modely péče o kulturní hodnoty a jejich rozvoj.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 3

Zajistí Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2009

1.3. Program vyhodnocování přínosů kultury pro jiné obory včetně evaluace ekonomické

Ekonomické toky v sektoru kultury poskytují doposud nedostatečnou informaci o přínosech pro tuzemskou ekonomiku i neekonomické sektory. Cílem programu je získat a analyzovat objem produkce a služeb ve finančním vyjádření, měřit produktivitu resp. efektivitu jednotlivých oborů kultury a měrné náklady na dosažení jednotek výkonu atd. Jednou z cest je vytvoření a využití tzv. satelitního účtu kultury a zaměření výzkumu v oblasti kultury na analýzu struktury, legislativního a ekonomického postavení subjektů působících v oblasti péče o kulturní dědictví a umění.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 4

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Českým statistickým úřadem

Kontrolní termín: 2010

1.4. Zavedení kritéria „přínos pro kreativitu a inovaci“ v podpůrných programech Ministerstva kultury

V programech EU i ČR již byla zavedena taková hodnotící kritéria jako např. „rovnost příležitostí“ apod. Efekt inovace / kreativity jakožto prvku určitého řešení či projektu je přitom nepochybně významný pro celou společnost, nikoli pouze pro určité její segmenty, a zaslouží si tak pozornost neméně než kritéria rovných šancí apod.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2009

1.5. Systém využívání potenciálu nemovitých kulturních památek pro intenzivnější poskytování kulturních služeb a služeb pro cestovní ruch s vyšší přidanou hodnotou

Stále ještě existuje velké množství historických objektů, které nejsou dostatečně využívány pro poskytování služeb v oblasti kultury samotné, turistického ruchu a navazujících oborů včetně ubytovacích a stravovacích služeb apod. Ve spolupráci s dotčenými rezorty a orgány regionální veřejné správy bude vypracována metodika a systém podpory rozšíření a zkvalitnění sítě takových služeb. Součástí takového systému bude zejména zavádění progresivních forem managementu a informačních a komunikačních technologií, jakož i mechanismy umožňující pravidelnější využití služeb např. rodinami (slevové, věrnostní systémy apod.).

Vazba na ostatní cíle: Cíle 3, 4

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj, kraji a obcemi

Kontrolní termín: 2010

1.6. Podpora rozvoje autorskoprávního systému, který bude, v souladu s mezinárodními a komunitárními závazky, založen na vyváženosti mezi legitimními zájmy nositelů práv, nejrozumnějších uživatelů předmětů autorskoprávní ochrany včetně podnikatelských subjektů i široké veřejnosti

Autorské právo je nástrojem náležité ochrany práv tvůrců kulturních hodnot a těch, kteří investují prostředky do šíření výsledků tvůrčí činnosti, jako např. nahrávací společnosti, filmoví producenti, vysílatelé nebo nakladatelé. Zároveň ovšem např. systémem zákonem stanovených výjimek a omezení usnadňuje přístup ke kulturním statkům, vědeckým poznatkům a dalším informacím široké veřejnosti. Jde zejména o výjimky sloužící potřebám knihoven, muzeí, archivů nebo vzdělávacích organizací. Kulturní politika přitom musí dbát o

patřičnou vyváženost mezi oprávněnými zájmy autorů a dalších tvůrců včetně těch, kdo svými investicemi pomáhají výsledky tvorby šířit, na straně jedné a těch, kdo výsledky této tvorby užívají, ať už jde o zprostředkující uživatele, jako jsou např. mobilní operátoři, provozovatelé kabelových televizí či jiné podnikatelské subjekty, nebo o občany jako vlastní adresáty této tvorby na straně druhé.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 4

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

1.7. Pilotní projekty Public Private Partnership

Kultura doposud projekty typu PPP nevyužívá. Přitom jde o nástroj, který by v tomto oboru mohl mimo jiné umožnit transfer přínosů a zkušeností pro další navazující obory, zejména služby. Na vybraných příkladech bude potenciál PPP projektů v kultuře testován a zkušenosti využity pro další obdobné případy.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 3

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s kraji a obcemi

Kontrolní termín: 2010

1.8. Efektivnější využití zbytného státního majetku

Bude provedena revize existujícího majetku národních kulturních institucí s cílem prověřit, zda by určitý majetek jimi spravovaný nemohl být efektivněji využit ve vlastnictví krajů a obcí. Takto identifikované majetky pak budou krajům a obcím nabídnuty a v případě jejich zájmu podle platných předpisů i převedeny.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

1.9. Posílení role kultury v politice vnějších vztahů a prosazování hospodářských zájmů v zahraničí

Formou přímých aktivit subjektů z ČR či účasti na mezinárodních projektech typu festivalů, veletrhů či bienále budou podporovány projekty, které působí jako „vyslanci“ české kultury.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Kontrolní termín: 2010

1.10. Umění a kultura na Světové výstavě EXPO 2010

Kulturní projekty by měly tvořit jeden ze základních prvků prezentace ČR na EXPO 2010. Tento model se již v minulosti osvědčil a díky atraktivním kulturním zážitkům se představily velkému počtu návštěvníků i projekty a produkty jiných oborů.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 3

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a dalšími rezorty podílejícími se na přípravě prezentace ČR na světové výstavě Expo 2010

Kontrolní termín: 2009

1.11. Zlepšení přístupu kulturních statků a služeb ze zahraničí na tuzemský trh

V návaznosti na závazky z mezinárodních úmluv je žádoucí usnadnit přístup kulturních produktů a služeb zejména z mimoevropských zemí na český trh. V první řadě provést analýzu bariér přístupu a následně zpracovat projekty na jeho podporu. Kultura z jiných zemí je impulsem, obohacujícím v souladu se zaměřením Cíle 1 tuzemskou produkcí a službami.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem průmyslu a obchodu

Kontrolní termín: 2010

1.12. Využití pozice českého filmu ve světě a možnosti koprodukce k rozšíření kulturní spolupráce

Toto opatření zahrne jednak zvýšení podpory prezentaci českých filmů na zahraničních přehlídkách a jednak posílení možností koprodukce jakožto nástroje expanzivnější distribuce společných kinematografických děl. Procedura udělování koprodukčního statutu a související administrativní úkony jsou v ČR příliš zdlouhavé. Přitom právě film svým bezprostředním sdělením může zvyšovat povědomí o české společnosti a její kultuře a tím i přitahovat pozornost využitelnou i pro jiné obory.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 3

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí

Kontrolní termín: 2010

1.13. Uměleckou tvorbou napomoci řešit enviromentální problematiku

Kulturní návyky více než legislativa určují každodenní chování občanů. Prevence a správné chování je neekonomičtější cestou k ochraně životního prostředí. Vývoj v oblasti životního prostředí je natolik rychlý, že klasická forma výchovy a vzdělávání nestačí připravovat generace na každodenní výzvy. Umělecká tvorba dovede velmi účinně a trvale oslovit každého jedince a vnitřně jej varovat před nebezpečným jednáním.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí

Kontrolní termín: 2010

CÍL 2

Zvýraznit roli kultury v individuálním profesním a osobnostním růstu občanů, zejména pro rozvoj tvořivosti, kultivaci demokratických hodnot a individuálních postojů a pro posilování odpovědnosti za zděděné i vytvářené hodnoty

Úkoly/opatření:

2.1. Mechanismus evaluace nabídky veřejných kulturních služeb

MK vytvoří mechanismus vyhodnocování přínosů veřejných kulturních služeb, zejména jejich kvality, s ohledem na roli těchto služeb v profesním i osobním životě občanů. Na základě tohoto mechanismu bude aktualizována legislativní i nelegislativní podpora rozvoje veřejných kulturních služeb.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

2.2. Podpora mezinárodní i regionální mobility jednotlivých aktérů v oblasti kultury

MK vypracuje program podpory komunikace, kontaktů, stáží apod. pro tvůrce kulturních děl a programů, studenty kulturních a příbuzných oborů, manažery kulturních zařízení apod. Cílem je rozšířit prostor pro šíření evropských i světových kulturních vlivů a jejich poznání v České republice a naopak napomoci šíření české kultury v zahraničí. Tento program umožní vytváření portálů a speciálních webových stránek s informacemi vztahujícími se ke všem aspektům trhu práce v oblasti kultury a mobility umělců.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 3

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem zahraničních věcí

Kontrolní termín: 2010

2.3. Vytváření mechanismů podpory trhu se současným výtvarným uměním

MK vypracuje manuál nástrojů podporujících sbírkovou činnost nejen veřejných institucí, ale i soukromých sbírek (jednotlivců i firem) a strategii pro umístování současného výtvarného umění do zahraničních sbírek.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 3, 4

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem průmyslu a obchodu

Kontrolní termín: 2010

2.4. Posílení výuky znalostí o kultuře a kulturních dovedností ve vzdělávacích zařízeních

Zavedení a rozšíření kulturních dovedností (dramatická, hudební, filmová, taneční a výtvarná výchova) a rozvoj talentů podpoří výchovu ke kreativitě a tím i snazší uplatnitelnost v pracovním i občanském životě. Vedle toho bude posílena i výuka v oblasti mezikulturního dialogu, která napomůže odstraňování různých předsudků vůči různým kulturám a podpoří zvyšování odpovědnosti za kulturní dědictví. Do tohoto procesu je třeba zapojit i samotné kulturní instituce.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Kontrolní termín: 2010

2.5. Podpora projektů usnadňujících přístup znevýhodněných občanů a minorit ke kulturním službám

Podpoře odstraňování bariér bránících k intenzivnějšímu přístupu znevýhodněných osob ke kulturním statkům a službám je nutno věnovat vyšší pozornost. Takovými projekty je např. zajišťování bezbariérového přístupu do budov, instalace informačních systémů pro zdravotně handicapované osoby, poskytování specializovaných asistenčních služeb, uplatňování systému slev apod. Rovněž příslušníci minoritních skupin budou předmětem specifické pozornosti, a to včetně minorit „nových“, jejichž komunikace s domácí kulturou je jak pro samotnou minoritu, tak pro většinovou společnost přínosná.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 3
Zajistí: Ministerstvo kultury
Kontrolní termín: 2010

2.6. Posílení dobrovolnických aktivit při ochraně, propagaci a péči o kulturní dědictví

Dobrovolnické aktivity jsou samozřejmě základnou poskytování kulturních služeb v oblasti nemateriálního kulturního dědictví a neprofesionálních uměleckých aktivit. V oblasti péče o hmotné kulturní dědictví ještě zdaleka nejsou využity tak jako např. v anglosaských zemích. MK připraví pilotní projekt, který vyhodnotí dosavadní zkušenosti a zajistí jejich aplikaci v našich podmínkách.

Zajistí: Ministerstvo kultury
Kontrolní termín: 2010

2.7. Zvyšování povědomí veřejnosti a všech zainteresovaných subjektů o právech chráněných autorským zákonem

V souvislosti s rozvojem nových technologií umožňujících a usnadňujících masové šíření autorských děl a dalších předmětů ochrany podle autorského zákona se ztrácí povědomí o tom, kdy jde o legální užití těchto nehmotných kulturních statků a kdy jde o porušení zákona, označované jako pirátství. Je proto velmi žádoucí v této oblasti připravit a realizovat vzdělávací osvětové programy jak pro občany, tak pro dotčené instituce a další organizace.

Zajistí: Ministerstvo kultury a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Kontrolní termín: 2010

2.8. Zvýšení počtu zahraničních studentů na českých vysokých školách v uměleckých a kulturních oborech

České umělecké školství a vzdělávání v oblasti managementu kulturních institucí dosahuje mezinárodních parametrů kvality. Tento fenomén je využitelný i pro zahraniční prezentaci ekonomických zájmů ČR, neboť absolventi českého vzdělávání v těchto oborech mohou sloužit i jako „vyslanci“ komerčních zájmů kulturních i jiných příbuzných oborů v zemi svého původu. Je žádoucí provést analýzu tohoto potenciálu a bariér jeho využívání a následně připravit cílené projekty jeho exploatace.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem zahraničních věcí

Kontrolní termín: 2010

2.9. Podpora systému celoživotního vzdělávání pracovníků v oblasti kultury

Dosažení stanovených cílů státní kulturní politiky není představitelné bez kvalifikovaných profesionálů. V období dynamicky probíhajících změn je nutné dbát o trvalou aktualizaci profesního vzdělání pracovníků v oblasti kultury. Pro vybrané profese v oblasti kultury je nutno zavést systém akreditovaného vzdělávání.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy
Kontrolní termín: 2009

CÍL 3

Poskytovat přímou i nepřímou podporu uchování existujících kulturních hodnot a nakládání s nimi, stejně jako tvorbě hodnot nových

Úkoly/opatření:

3.1. Vyšší motivace vlastníků památek ke kontinuální péči o památkový fond

Stát i regionální a místní správa investovaly za posledních 15 let značný objem prostředků do záchrany památek a obnovení jejich památkových hodnot. Jednorázové investice by však přišly vniveč, pokud by byla slabá motivace (pozitivní i negativní, tj. podpora a sankce) vlastníků památek jejich stav udržovat. Proto je nutné přijmout taková opatření, která budou vlastníky kulturních památek motivovat ke kontinuální péči o památky, a zhodnotí tak státní a jiné veřejné prostředky do podpory obnovy památkového fondu dosud vložené.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 1

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem financí
Kontrolní termín: 2010

3.2. Program na podporu uchování drobných památek v krajině

Dosud nedostatečná péče o památky v krajině, které často spoluurčují její ráz, např. boží muka, kříže, drobné technické artefakty apod., bude podporována na základě specifického dotačně motivačního programu, který MK připraví.

Zajistí: Ministerstvo kultury
Kontrolní termín: 2010

3.3. Podpora akviziční činnosti muzeí, galerií, knihoven a Národního filmového archivu

Vedle standardní akviziční činnosti je současné období charakteristické velkým množstvím příležitostí získávat kulturní statky mající zcela mimořádný význam pro sbírky, mobiliáře památkových objektů, knihovny či archivy, nově se objevivší na trhu v souvislosti s vlastnickými změnami v nedávných letech. Stejně tak by i knihovny měly zachycovat a dokumentovat stále bohatší knihovní fond domácí a zahraniční produkce včetně nových médií

a elektronických zdrojů. Tuto šanci je nezbytné systematicky využít, na základě jasně stanovených pravidel a metodiky.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 1
Zajistí: Ministerstvo kultury
Kontrolní termín: 2010

3.4. Podpora lepšího materiálního, prostorového a technického zázemí muzeí, galerií a knihoven

Podmínky pro činnost a provoz řady kulturních institucí nevyhovují současným požadavkům na ochranu, odbornou správu a využívání milionů movitých kulturních statků. Je nezbytná rekonstrukce objektů, kde jsou uchovávány, v dalších případech je nezbytná výstavba zcela nových objektů či přesun depozitářů nebo expozic do doposud k jiným účelům využívaných budov. MK za tímto účelem provede revizi stavu a definuje priority, způsob řešení a náklady.

Zajistí: Ministerstvo kultury
Kontrolní termín: 2010

3.5. Program podpory modernizace kulturní infrastruktury pro účely poskytování moderních kulturních služeb s vyšší přidanou hodnotou

Přes existující hustou síť kulturních zařízení je většina z nich vybavena zastaralými technologiemi. Cílem programu je vybudování či modernizace celostátně působících center, poskytujících technologické zázemí a konzultační podporu při tvorbě a pomoc při zajišťování distribuce a propagace produktů a služeb v oblastech knihovnických fondů a knižní produkce a distribuce, filmu, hudby, soudobého výtvarného umění, soudobých uměleckých řemesel, divadla, tance a multimediální tvorby a vytváření celostátních sítí moderně vybavených multifunkčních center poskytujících kulturní služby v oblastech současného umění a knihovnictví.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s kraji a obcemi
Kontrolní termín: 2009

3.6. Digitalizace kulturního obsahu

Digitalizace materiálu kulturního obsahu je naléhavým úkolem současnosti jednak jako metoda umožňující uchování a ochranu originálních nosičů informací a jednak jako nástroj přiblížení nezakreslených informací veřejnosti komfortním způsobem. Vedle toho může digitalizace materiálu kulturního obsahu významně přispět k zefektivnění státní správy (příkladem je připravovaná digitalizace Ústředního seznamu kulturních památek včetně jeho příloh, které obsahují důležité a často nepřístupné informace o památkovém fondu). MK proto zpracuje Národní strategii digitalizace kulturního obsahu, která jasně vymezí úkoly v této oblasti.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 1, 2
Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem vnitra
Kontrolní termín: 2009

3.7. Vytváření podmínek pro trvalé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů jako důležité složky kulturního dědictví

Rozvoj informačních a komunikačních technologií je příčinou vzniku stále většího objemu různých typů digitálních dokumentů. Digitální dokumenty zatím nejsou obecně vnímány jako integrální složka kulturního dědictví. Chybí legislativní, organizační a technické podmínky pro jejich trvalé uchování a zpřístupnění budoucím generacím. Tím dochází k nevratným ztrátám kulturního dědictví. Předpokládá se novelizace legislativy povinného výtisku a vybudování certifikovaných datových úložišť i dalších systémů, které budou garantovat trvalé uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů (například Česká digitální knihovna provozovaná Národní knihovnou ČR).

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

3.8. Podpora vybraných projektů z programu IOP a součinnost s kraji při realizaci ROP

MK vykonává funkci zprostředkujícího subjektu pro Integrovaný operační program – oblast kultury na základě dokumentu, který byl schválen Evropskou komisí 22.12.2007 se předpokládá čerpání až do výše téměř 6 mld. Kč. V rámci této funkce bude rovněž poskytovat součinnost krajům při využívání prostředků z Regionálních operačních programů, oblast kultura, za účelem dosažení vyššího synergického efektu při čerpání prostředků EU. V těchto činnostech bude brán zřetel zejména na plnění cílů Kulturní politiky.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 1, 2

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s kraji a Ministerstvem pro místní rozvoj

Kontrolní termín: 2010

3.9. Podpora tvorby kinematografických děl

MK zajistí prostředky Státnímu fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie také formou každoroční přímé dotace ze státního rozpočtu dle disponibilních prostředků.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 1

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2009

3.10. Projekty kooperativního a dlouhodobého financování

V současné době již MK, kraje a obce disponují určitou zkušeností z pilotních projektů koordinované dlouhodobé finanční podpory budování kulturní infrastruktury včetně podpory některých významných projektů. V této praxi se bude systematicky pokračovat a výsledky budou vyhodnoceny tak, aby se mohl vytvořit systém modelové podpory.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

3.11. Rozvoj mimorozpočtových zdrojů na podporu kultury

Veřejné rozpočty nezajišťují a ani nemohou zajišťovat objem zdrojů, potřebný pro plnění cílů Státní kulturní politiky. Jedním z úkolů MK je tak vyhledávat možnosti tvorby mimorozpočtových zdrojů a systematickým způsobem pro jejich tvorbu vytvářet vhodné podmínky. Osvědčeným nástrojem tvorby mimorozpočtových zdrojů pro podporu rozvoje kultury v Evropě je využití výnosů loterií.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 1

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem financí

Kontrolní termín: 2010

3.12. Posilování motivace k soukromé podpoře kultury

Kapacita dárcovství resp. sponzoringu je celkově mohutná. Systém motivace bude testován v rámci pilotních projektů, zaměřených i na drobné přispěvatele. Z vyhodnocení pilotních projektů vzejdou náměty pro změny legislativy. Možnosti daňových úlev pro sponzory v kombinaci s pevnějšími pravidly pro příjemce sponzorských darů (viz dále – příjemci veřejných prostředků – podmínkou je neziskovost resp. recyklace zisku v rámci projektu).

Vazba na ostatní cíle: Cíl 4

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem financí

Kontrolní termín: 2010

Cíl 4

Vytvářet transparentní a nediskriminační prostředí pro kulturní aktivity a jejich podporu z úrovně státu, krajů a obcí.

Úkoly/opatření:

4.1. Návrh nového památkového zákona

Klíčovou zásadou přípravy nového zákona o památkovém fondu je návaznost na nový správní řád a stavební zákon s cílem zajistit optimální péči o památkový fond účinným, co nejjednodušším a transparentním způsobem. Zákon o památkovém fondu přinese nové definování veřejného zájmu ochrany kulturního dědictví, posílení právní jistoty vlastníků kulturních památek, zjednodušení výkonu veřejné správy na úseku památkové péče, zvýšení vymahatelnosti práva a kontrolní činnosti na úseku státní památkové péče, snížení byrokratické zátěže vlastníků kulturních památek a zlepšení náhrad za omezení vlastnického práva prostřednictvím zvýšené provázanosti s daňovými předpisy, aby bylo vytvořeno prostředí motivující vlastníky památkového fondu k jejich průběžné údržbě, která je nejlepším způsobem pro uchování jejich hodnot.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 1, 3

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: podle Plánu legislativních úkolů vlády

4.2. Péče o nemateriální kulturní dědictví

Nemateriální kulturní dědictví (např. lidová hudba, divadlo, tanec, obřady, tradiční řemeslné postupy) je podstatnou součástí národního kulturního pokladu a jedním ze základů kulturní

identity občanů a místních společenství, avšak péče o ně není zakotvena v právním řádu České republiky způsobem rovnocenným ochraně a péči o hmotné kulturní dědictví ani způsobem mezinárodně srovnatelným. Ratifikace Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví založí právní rámec péče o toto dědictví.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 1, 2, 3

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

4.3. Navracení nelegálně vyvezených kulturních statků v rámci EU a aplikace směrnice č. 7/93/EHS

Ministerstvu kultury se po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 podařilo ve spolupráci s Ministerstvem vnitra navrátit několik desítek kulturních statků, které byly nelegálně vyvezeny z území České republiky. Naším cílem je nadále prohlubovat a zintenzivňovat tuto činnost jak v rámci vnitrostátního kontaktu, tak na úrovni rezortní spolupráce s Ministerstvy a centrálními orgány ostatních členských států. MK proto bude iniciovat potřebné změny na úrovni komunitárního práva, především konkrétní změny směrnice č. 7/93/EHS.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

4.4. Návrh nového zákona o kinematografii

MK předloží návrh zákona o kinematografii. Cílem je systémové institucionální zajištění, zvýšení transparentnosti státní podpory filmové tvorby, rozvoj českého filmového průmyslu a zvýšení jeho konkurenceschopnosti na mezinárodním trhu.

Vazba na ostatní cíle: Cíle 1, 3

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu

Kontrolní termín: 2009

4.5. Aplikace pravidel EU pro audiovizuální tvorbu a pluralitu médií

Příslušná směrnice EU reaguje na technologický pokrok v oblasti audiovize a médií obecně, který radikálně přetváří prostředí pro činnosti v tomto sektoru. Aplikace nových pravidel musí být transparentní.

Zajistí: Ministerstvo kultury

Kontrolní termín: 2010

4.6. Vytvoření krajských koordinačních orgánů pro lepší využití památkového fondu

Koordinace aktivit spojených s nakládáním s památkovým fondem mezi státem, kraji, obcemi a dalšími zainteresovanými subjekty a mezi kraji navzájem zvýší mimo jiné i možnosti systematičtější trvale udržitelné exploatace jeho potenciálu. Tímto způsobem může být vytvořeno prostředí pro komplexnější projekty přesahující hranice krajů. Koordinační orgány mohou formulovat tyto společné programy a zvyšovat tak rozsah i kvalitu poskytovaných služeb.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s kraji a obcemi
Kontrolní termín: 2010

4.7. Vyšší podíl veřejnosti na činnosti veřejnoprávních institucí v kultuře

Kulturní zařízení by měla výrazněji reagovat na potřeby a poptávku veřejnosti. Jednou z alternativ je vyšší zapojení občanů při tvorbě programové náplně jejich činnosti, stejně jako pravidelné vyhodnocování efektů činnosti takových zařízení.

Vazba na ostatní cíle: Cíl 2
Zajistí: Ministerstvo kultury
Kontrolní termín: 2010

4.8. Transformace kulturních institucí

Zkušenosti z procesu transformace veřejné správy dokládají, že některé státní kulturní instituce by mohly lépe poskytovat veřejné kulturní služby jako veřejnoprávní instituce. Proto MK připraví návrh příslušného zákona.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s kraji a obcemi
Kontrolní termín: 2010

4.9. Zlepšení odměňování zaměstnanců v kultuře

Odměňování pracovníků kulturních institucí dlouhodobě zaostává za jejich vzdělaností, rozsahem práce a jejich přínosů pro národní hospodářství. MK ve spolupráci s MPSV navrhne změnu platových předpisů, která tuto situaci napraví.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí
Kontrolní termín: 2010

4.10. Nová úprava podmínek pro fungování neziskových organizací v kultuře

Podpora z veřejných rozpočtů by měla směřovat zásadně do těch činností, které samy negenerují zisk popř. jimi vygenerovaný zisk nemůže pokrýt náklady na tyto činnosti.

Zajistí: Ministerstvo kultury ve spolupráci s Radou vlády pro nestátní neziskové organizace
Kontrolní termín: 2010